

Hoe werkt de code?

Pensioenfondsen hebben tot taak om zo goed mogelijk te zorgen voor het pensioen van deelnemers. Pensioenfondsen zijn gebaat bij een goed bestuur, goed toezicht en een goede verantwoording. Aanvullend op wet- en regelgeving en de Code Pensioenfondsen is door de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP) een specifieke code voor het intern toezicht bij pensioenfondsen ontwikkeld: de Toezichtcode.

De VITP richt zich specifiek op het bevorderen van goed intern toezicht in de pensioensector. Met de Toezichtcode beoogt de VITP een bijdrage te leveren aan het optimaliseren van het intern toezicht bij pensioenfondsen en daarmee aan de kwaliteit van de besturing van en het vertrouwen in pensioenfondsen.

De door de VITP opgestelde Toezichtcode biedt een normatief kader voor intern toezichthouders in de pensioensector. Daarmee laten de intern toezichthouders zien wat op dit moment binnen de sector wordt verstaan onder goed toezicht. De Toezichtcode bevat vier principes die zijn uitgewerkt in een aantal normen. Deze algemeen geformuleerde principes nodigen de toezichthouder nadrukkelijk uit zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen en te reflecteren op het eigen functioneren. De Toezichtcode is van toepassing ongeacht de vorm van het intern toezicht (raad van toezicht, visitatiecommissie of de niet-uitvoerende bestuurders in een gemengd bestuur). De Toezichtcode ziet specifiek op de toezichthoudende taak van de intern toezichthouder. Dit laat onverlet dat de intern toezichthouder in voorkomende gevallen ook een adviserende rol kan hebben of kan fungeren als klankbord.

De VITP gaat ervan uit dat intern toezichthouders in de pensioensector de Toezichtcode toepassen.

Leeswijzer

Deze Toezichtcode is gelaagd van opzet. Het eerste principe richt zich op de scope van het toezicht. De overige principes zijn de gedragsregels. De code bestaat uit 2 lagen:

- Laag 1: In de eerste laag zijn vier algemeen geldende principes geformuleerd.
- Laag 2: In de tweede laag is elk principe uitgewerkt in een aantal normen.

Deze twee lagen vormen tezamen de Toezichtcode. Waar nodig, wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende vormen van intern toezicht.

Waar in deze Toezichtcode wordt gesproken over de toezichthouder(s) betreft dat leden van een raad van toezicht, leden van een visitatiecommissie en niet-uitvoerend bestuurders van een pensioenfonds. Afhankelijk van het feit of een principe of norm een individu aanspreekt, wordt 'toezichthouder' of 'toezichthouders' gebruikt. In verband met de leesbaarheid wordt daar waar wordt gesproken over hij/zijn, tevens zij/haar bedoeld.

Principe 1

De zorg voor het pensioen van de deelnemer is leidend voor het toezichthouden.

De primaire taak van een pensioenfonds is om voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden de uitvoering van de afgesproken pensioenregeling te realiseren. De toezichthouder verricht zijn werkzaamheden vanuit dat perspectief. Dit betekent dat toezichthouders onder meer bezien of de strategie van het fonds, het fondsbeleid en de governance in voldoende mate aansluiten bij deze taak. Ook beziet het intern toezicht of het fonds effectief wordt bestuurd.

Normen

1. Geen enkel onderwerp valt buiten de reikwijdte van het toezicht

Om het intern toezicht voldoende ruimte te geven is het wenselijk dat op voorhand geen enkel onderwerp is uitgesloten.

2. De toezichthouders vormen zich een oordeel over de wijze waarop het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds vaststelt

De toezichthouders beoordelen of het fonds de missie, visie en strategie zorgvuldig heeft vastgesteld. Tevens beoordelen de toezichthouders of de doelstellingen en uitgangspunten zorgvuldig zijn vastgesteld.

3. De toezichthouders vormen zich een oordeel over de besturing van het fonds

De toezichthouders bezien of de bestuurlijke inrichting van het fonds doordacht en adequaat is en of het bestuur zich met regelmaat de vraag stelt of de bestuurlijke inrichting nog steeds adequaat is. Ook bezien de toezichthouders of er een duidelijke verdeling is van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Daarbij beoordelen de toezichthouders of het bestuur, waar nodig, de andere fondsorganen in voldoende mate betreft bij het beleid. De toezichthouders vormen zich niet alleen een oordeel over de geschiktheid van het bestuur, maar ook over het gedrag en de cultuur binnen het fonds.

4. De toezichthouders vormen zich een oordeel over de bedrijfsvoering van het fonds

Een beheerste en integere bedrijfsvoering is de basis van goed pensioenfondsbestuur. Hierbij wordt in het bijzonder bezien of de organisatorische inrichting in voldoende mate borg staat voor een continu inzicht in en overzicht van de belangrijkste risico's in hun onderlinge samenhang. De toezichthouders beoordelen of het fonds de risico's in voldoende mate beheerst.

5. **De toezichthouders vormen zich een oordeel over het beleid van het fonds**

De toezichthouders bezien of het beleid van het fonds in overeenstemming is met de missie, visie, strategie, doelstellingen en uitgangspunten van het fonds. De toezichthouders beoordelen tevens of het beleid voldoende effectief is en of een evenwichtige afweging van belangen heeft plaatsgevonden. De toezichthouders beoordelen of de beleidsoverwegingen van het bestuur voldoende kenbaar zijn.

Principe 2

De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar.

De toezichthouder is zich ervan bewust dat het gedrag van de toezichthouder mede van invloed is op de cultuur binnen het fonds en binnen de pensioensector. De toezichthouder is zich bewust van zijn rol en zijn voorbeeldfunctie.

Normen

1. **De toezichthouder vaart bij de uitoefening van zijn functie op zijn moreel kompas**

De toezichthouder handelt bij de uitoefening van zijn functie integer en authentiek, toont betrokkenheid en zelfinzicht, treedt aanspreekbaar en verbindend op, is bereid zich kwetsbaar op te stellen, is toegewijd en toont moed. Dit betekent dat een toezichthouder 'het lastige gesprek' niet uit de weg gaat en controversiële onderwerpen ter discussie stelt.

2. **De toezichthouder begrijpt de verschillende taken, rollen en verantwoordelijkheden van de organen binnen het fonds en handelt daar naar**

De toezichthouder moet het krachtenveld rond een pensioenfonds kennen. Goede governance kan alleen bestaan bij een constructieve en kritische interactie tussen de verschillende organen binnen het fonds. Daarvoor is een essentiële randvoorwaarde dat alle (leden van) organen zich bewust zijn van hun eigen rol en die van de andere organen en zich daar ook naar gedragen.

3. **De toezichthouders zijn verantwoordelijk voor hun eigen functioneren**

De toezichthouders stellen zelf vast of zij voldoende handelingsvrijheid hebben om hun taak adequaat uit te oefenen.

4. **De toezichthouders zijn er verantwoordelijk voor dat zij alle informatie krijgen die nodig is voor het uitoefenen van hun taak**

Voor een goede uitoefening van toezicht is goede toegang tot alle relevante informatie van essentieel belang. Het gaat hierbij niet alleen om informatie uit documenten maar (bijvoorbeeld) ook om informatie die verkregen kan worden uit gesprekken met personen die bij het fonds betrokken zijn.

5. **De toezichthouder stelt zich onafhankelijk op**

Iedere toezichthouder stelt zich onafhankelijk op ten opzichte van de andere toezichthouders, overige fondsorganen en van welk ander belang dan ook en kan kritisch opereren

Principe 3

Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden.

Het intern toezicht is zodanig samengesteld dat het geschikt is voor zijn taak, zowel individueel als collectief. Complementariteit en diversiteit zijn hiervoor een randvoorwaarde. De toezichthouders oefenen hun taak effectief uit.

Normen

1. **De toezichthouders zijn geschikt voor hun taak en onderhouden hun geschiktheid**

De toezichthouders zijn in staat elkaar scherp te houden en reflecteren regelmatig kritisch op hun functioneren. De toezichthouder onderhoudt zijn geschiktheid. De toezichthouder heeft zicht op relevante trends en ontwikkelingen in de pensioensector en in de maatschappij.

2. **De toezichthouder is nieuwsgierig en onderzoekend**

De toezichthouder is nieuwsgierig, onderzoekend, kijkt van buiten naar binnen, verdiept zich in de belevingswereld en verwachtingen van belanghebbenden. De toezichthouder kijkt vooruit en houdt daarbij oog voor maatschappelijke ontwikkelingen.

3. **De toezichthouder is zich bewust van zijn handelingsmogelijkheden en maakt daar op een passende wijze gebruik van**

De toezichthouder is zich bewust van zijn rol in de besturing van het fonds en is op grond daarvan medeverantwoordelijk voor het goed functioneren van de besturing van het fonds.

Om effectief te zijn maakt de toezichthouder gebruik van zijn mogelijkheden tot actie en interventie.

4. **De toezichthouders dragen zorg voor de continuïteit van het intern toezicht**

De toezichthouders zien er op toe dat het rooster van optreden zodanig wordt vastgesteld dat er sprake is van een goede balans in continuïteit en vernieuwing in een geschikte bezetting van het intern toezicht.

Principe 4

De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

De toezichthouder realiseert zich dat hij aangesproken kan worden op de wijze waarop hij toezicht houdt.

Normen

1. **De toezichthouders hanteren bij de uitvoering van de werkzaamheden een vooraf vastgesteld normenkader**

Het intern toezicht legt in het bestuursverslag op basis van een vooraf door het intern toezicht vastgesteld normenkader verantwoording af over de verrichte werkzaamheden, rapporteert de bevindingen en doet - zo nodig - aanbevelingen.

2. **De toezichthouders zijn aanspreekbaar op de invulling van hun functie**

De toezichthouders zijn aanspreekbaar op de wijze waarop zij toezicht houden en zijn bereid de dialoog aan te gaan over de wijze waarop het toezicht is uitgevoerd en hoe daarover is gerapporteerd.